Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

25. srpnja 2018.*

„Žalba – Carinska unija – Uredba (EEZ) br. 2913/92 – Članak 239. – Otpis uvoznih carina – Uvoz lanenih tkanina iz Latvije od 1999. do 2002. – Posebna situacija – Obveze praćenja i nadzora – Navodna korupcija carinskih tijela – Nevjerodostojna potvrda o prometu – Uzajamno povjerenje”

U predmetu C-574/17 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 28. rujna 2017.,

Europska komisija, koju zastupaju A. Caeiros i B.-R. Killmann, u svojstvu agenata,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Combaro SA, sa sjedištem u Lausanni (Švicarska), koji zastupa D. Ehle, *Rechtsanwalt*,

tužitelj u prvom stupnju,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby i M. Vilaras, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom Europska komisija zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 19. srpnja 2017., Combaro/Komisija (T-752/14, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2017:529), kojom je on poništio Odluku Komisije C(2014) 4908 *final* od 16. srpnja 2014. kojom se utvrđuje da otpis uvoznih carina nije opravdan u jednom posebnom slučaju (REM 05/2013) (u daljnjem tekstu: sporna odluka).

* Jezik postupka: njemački

Pravni okvir

Sporazum o pridruživanju

2 Članak 34. Europskog sporazuma o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Latvije, s druge strane (SL 1998., L 26, str. 3., u daljnjem tekstu: Sporazum o pridruživanju) glasio je:

„Protokol br. 3 [koji se odnosi na definiciju pojma ‚proizvodi s podrijetlom' i na metode upravne suradnje] utvrđuje pravila o podrijetlu za primjenu povlaštenih carina predviđenih ovim sporazumom i metode upravne suradnje."

3 Članci 16. i 17. Protokola br. 3 koji se odnosi na definiciju pojma „proizvodi s podrijetlom" i na metode upravne suradnje, kako je izmijenjen Odlukom br. 4/98 Vijeća za pridruživanje između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Latvije, s druge strane, od 2. prosinca 1998., koja se odnosi na usvajanje izmjena Protokola br. 3 uz Europski sporazum, uključenih u Odluku br. 1/97 Zajedničkog odbora usvojenu na temelju Sporazuma o liberalizaciji trgovine i uvođenju potpornih mjera između Europske zajednice, Europske zajednice za atomsku energiju i Europske zajednice za ugljen i čelik, s jedne strane, i Republike Latvije, s druge strane (SL 1999., L 6, str. 10., u daljnjem tekstu: Protokol br. 3), navodili su da se na proizvode podrijetlom iz Latvije primjenjuju odredbe Sporazuma o pridruživanju po predočenju potvrde o slobodnom kretanju robe EUR.1 koju su izdala carinska tijela države izvoznice.

4 Članak 31. stavak 2. tog protokola propisivao je:

„Kako bi se osigurala pravilna primjena ovog protokola, Zajednica i Latvija međusobno si pomažu putem svojih odnosnih carinskih vlasti u provjeri vjerodostojnosti potvrda o prometu robe EUR.1 […]"

5 Članak 32. tog protokola, naslovljen „Nadzor dokaza o podrijetlu", u stavcima 1., 3. i 5. propisivao je:

„1. Naknadne provjere dokaza o podrijetlu obavljaju se nasumičnim odabirom ili kad god carinska tijela zemlje uvoznice imaju osnovane razloge za sumnju u vjerodostojnost dokumenata, u status proizvoda s podrijetlom dotičnih proizvoda ili u ispunjavanje ostalih zahtjeva iz ovog Protokola.

[…]

3. Provjeru provode carinska tijela zemlje izvoznice. U tu svrhu imaju pravo zahtijevati bilo kakve dokaze i izvršavati bilo kakve provjere izvoznikovih navoda ili bilo kakve druge provjere koje smatraju potrebnima.

[…]

5. Carinska tijela koja zahtijevaju provjeru obavješćuju se o rezultatima provjere u najkraćem mogućem roku. Ti nalazi moraju jasno pokazati jesu li isprave vjerodostojne i mogu li se predmetni proizvodi smatrati proizvodima podrijetlom iz […] Latvije […] te zadovoljavaju li ostale zahtjeve ovog protokola."

Carinski zakonik

6 Članak 239. stavak 1. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.; u daljnjem tekstu: Carinski zakonik) propisuje:

„Uvozne […] carine mogu se vratiti ili otpustiti u slučajevima […]:

[…]

– koji se ne mogu pripisati prijevari ili očitoj nemarnosti određene osobe. Slučajevi u kojima se može primijeniti ova odredba i postupci kojih se u tu svrhu treba pridržavati utvrđuju se u skladu s postupkom Odbora. […]”

Provedbena uredba

7 Članak 899. stavak 2. Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 od 2. srpnja 1993. o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1993., L 253, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 1., str. 3.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 1335/2003 od 25. srpnja 2003. (SL 2003., L 187, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 17., str. 132.; u daljnjem tekstu: Provedbena uredba), određuje:

„U drugim slučajevima, osim onih u kojima se Komisiji dokumentacija podnosi na temelju članka 905., carinsko tijelo nadležno za donošenje odluka samo odlučuje o povratu ili otpustu uvoznih […] carina ako se radi o posebnoj situaciji koja proizlazi iz okolnosti u kojima predmetnoj osobi nije moguće pripisati nikakvu prijevaru ili očitu nemarnost.

[…]”

8 Članak 905. stavak 1. Provedbene uredbe predviđa:

„U slučaju kada je zahtjev za povrat ili otpust podnesen na temelju članka 239. stavka 2. [Carinskog zakonika] poduprijet dokazima koji bi mogli predstavljati posebnu situaciju koja proizlazi iz okolnosti u kojima se nikakve prijevarne namjere ili očita nemarnost ne mogu pripisati dotičnoj osobi, država članica kojoj pripada carinsko tijelo nadležno za donošenje odluka prosljeđuje slučaj Komisiji na rješavanje u okviru postupka utvrđenog u člancima 906. do 909.:

– ako tijelo smatra da je posebna situacija rezultat neispunjenja obveza od strane Komisije […]”

Okolnosti spora

9 Okolnosti spora iznesene su u točkama 1. do 28. pobijane presude.

10 Predmet sporne odluke je otpust uvoznih carina na lanene tkanine koje je u Europsku uniju preko Njemačke između 10. prosinca 1999. i 10. lipnja 2002. uvezao Combaro SA i čije latvijsko povlašteno podrijetlo nije dokazano.

11 Tekstil povlaštenog latvijskog podrijetla bio je u tom razdoblju izuzet od uvoznih ograničenja na temelju Sporazuma o pridruživanju. Taj je tekstil uživao to izuzeće samo ako je uvoznik mogao dokazati njegovo podrijetlo potvrdom o prometu robe EUR.1 koju izdaju latvijska carinska tijela prilikom izvoza.

12 U ovom slučaju Combaro je uživao izuzeće od uvoznih pristojbi na temelju Sporazuma o pridruživanju, koje su odobrila njemačka carinska tijela po predočenju 51 potvrde o prometu robe (u daljnjem tekstu: sporne potvrde).

13 Nakon obavijesti danske carinske uprave, Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) proveo je istragu u Latviji. S obzirom na OLAF-ovo izvješće, Komisija je 11. rujna 2002. državama članicama uputila priopćenje o uzajamnoj pomoći kojim se traži nadzor cjelokupnog uvoza lanenih tkanina podrijetlom iz Latvije.

14 Njemačka carinska tijela zatražila su stoga od latvijskih carinskih tijela naknadni nadzor spornih potvrda. Latvijska carinska tijela odgovorila su na zahtjeve njemačkih carinskih tijela dopisima od 7. travnja, 2. svibnja i 7. svibnja 2003. (u daljnjem tekstu zajedno nazvani: dopisi iz 2003.) na sljedeći način:

„[Sporne] potvrde nisu bile upisane u carinski upisnik. Te potvrde nisu izdala latvijska carinska tijela pa ih slijedom toga treba smatrati nevažećima.”

15 Njemačka carinska tijela odlučila su odlukom od 3. srpnja 2003. pokrenuti naknadni postupak povrata uvoznih carina koje odgovaraju tim potvrdama.

16 U međuvremenu je provedeno vještačenje na poticaj OLAF-a, u vezi s potvrdama o prometu robe podnesenima prilikom uvoza u Dansku. Iz tog je vještačenja proizišlo, s jedne strane, da su otisci pečata na potvrdama vjerojatno vjerodostojni i, s druge strane, da je potpis na tim potvrdama s blago prevladavajućom vjerojatnošću potpis službenika latvijskih carinskih tijela.

17 Nakon odluke Finanzgerichta München (Financijski sud u Münchenu, Njemačka) Bundesministerium der Finanzen (Savezno ministarstvo financija, Njemačka) zatražio je od društva Combaro mišljenje te je 3. rujna 2013. podnio Komisiji zahtjev za otpust uvoznih carina na temelju članka 239. Carinskog zakonika. Komisija je tada pokrenula postupak REM 05/2013.

18 Komisija je 16. srpnja 2014. donijela spornu odluku.

19 U uvodnoj izjavi 32. te odluke Komisija je smatrala da nije postojao poseban slučaj, u smislu članka 239. Carinskog zakonika, do kojeg je došlo zbog povrede obveza latvijskih carinskih tijela s obzirom na to da ona ne može zaključiti da su navedena tijela sudjelovala u izdavanju spornih potvrda.

20 Komisija je također ispitala je li ona sama počinila povredu u okviru nadzora pravilne primjene Sporazuma o pridruživanju. U uvodnim izjavama 36. do 41. sporne odluke zaključila je da njezino postupanje nije dovelo do posebnog slučaja.

21 Komisija je u uvodnoj izjavi 45. te odluke zaključila da otpust uvoznih carina nije bio opravdan u izostanku posebnog slučaja u smislu članka 239. Carinskog zakonika te je u uvodnim izjavama 48. do 52. te odluke dodala da Combaro nije dokazao dužnu pažnju.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

22 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 12. studenoga 2014. Combaro je pokrenuo postupak radi poništenja sporne odluke. U prilog toj tužbi Combaro je istaknuo jedan tužbeni razlog, koji se temeljio na povredi članka 239. Carinskog zakonika.

23 Pobijanom presudom Opći je sud poništio spornu odluku i naložio Komisiji snošenje vlastitih troškova i troškova koje je imao Combaro.

Zahtjevi stranaka

24 Svojom žalbom Komisija od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– odbije tužbu društva Combaro u prvom stupnju i

– društvu Combaro naloži snošenje troškova žalbenog i prvostupanjskog postupka.

25 Combaro od Suda zahtijeva da odbije žalbu i Komisiji naloži snošenje troškova.

O žalbi

26 U prilog svojoj žalbi Komisija ističe četiri žalbena razloga.

27 U ovom slučaju valja zajedno ispitati prvi i drugi žalbeni razlog, koji se temelje na pogrešnoj pravnoj kvalifikaciji činjenica i iskrivljavanju dokaznih elemenata u pogledu postojanja posebne situacije.

Argumentacija stranaka

28 Svojim prvim žalbenim razlogom Komisija ističe da je Opći sud pogrešno pravno kvalificirao činjenice u pogledu postojanja posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika, smatrajući da Komisija ne raspolaže dovoljnim informacijama i da nije ispunila svoju obvezu praćenja u okviru Sporazuma o pridruživanju.

29 Kao prvo, Opći sud nije ni na koji način uzeo u obzir mjere koje je Komisija već poduzela kako bi dobila informacije o trgovini lanenih tkanina između Unije i Latvije, koje uključuju i situaciju društva Combaro.

30 Kao drugo, Opći sud pogrešno je ocijenio mjere koje je Komisija trebala donijeti.

31 U tom smislu Komisija ističe, među ostalim, da joj je Opći sud pogrešno predbacio uništavanje otisaka pečata od strane latvijskih carinskih tijela, iako je sam istaknuo da ne postoji obveza čuvanja korištenih pečata.

32 Nadalje, ona ističe da je, s obzirom na uzastopno potvrđivanje tih tijela u pogledu nevjerodostojnosti spornih potvrda, tvrdnja Općeg suda da je Komisija morala od tih tijela zahtijevati stvarno preispitivanje tih potvrda zahvaćena različitim pogreškama.

33 Naime, ista su tijela u 2003. i 2007. ispitala sporne potvrde i u dva navrata dala iste izjave. Opći sud stoga nije mogao valjano utemeljiti svoju odluku na činjenici da je potpisnik dopisa iz 2003. bio kazneno osuđen jer je odgovor u dopisu od 26. lipnja 2007. (u daljnjem tekstu: odgovor iz 2007.) u svakom slučaju potpisao drugi službenik i prema tome je bio u potpunosti pravilan.

34 U tom kontekstu Opći sud je zanemario činjenicu da je Komisija vezana, u skladu sa sudskom praksom Suda, naknadnim nadzorom koji su provela latvijska carinska tijela. Naprotiv, on je predbacio Komisiji da nije ispunila tu obvezu i stoga je pogrešno ocijenio da je ona morala tražiti dodatne informacije.

35 Svojim drugim žalbenim razlogom Komisija tvrdi, prije svega, da je Opći sud iskrivio dokazne elemente tvrdeći da je pomoćnik direktora latvijskih carinskih tijela, potpisnik spornih potvrda i dopisa u okviru naknade provjere, bio osuđen zbog nezakonitog postupanja u okviru svojih funkcija. Iz jednostavne usporedbe različitih dokumenata u spisu tako proizlazi da sporne potvrde nije potpisala ta osoba.

36 Nadalje, pobijana presuda je zahvaćena drugim iskrivljavanjem dokaznih elemenata jer je utvrdila da latvijska carinska tijela nisu mogla pružiti izvorne otiske pečata dotičnih carinskih ureda.

37 Naposljetku, ta dva iskrivljavanja odlučujuća su jer je u njihovu nedostatku Opći sud morao zaključiti da Komisija nije trebala poduzeti dodatne mjere.

38 Combaro zahtijeva odbijanje prvog i drugog žalbenog razloga.

39 On u tom smislu tvrdi da su mjere koje je poduzela Komisija općenite i nedovoljne u ovom slučaju.

40 Što se tiče dodatnih mjera koje se zahtijevaju od Komisije, ona ih je, naime, morala poduzeti. Konkretno, stvarne provjere spornih potvrda bile su nužne jer zbog onog što je naveo Opći sud, osnova uzajamnog povjerenja više nije postojala. Tijela države za koju postoje sumnje o korupciji ne mogu se pozivati na takvo povjerenje. U tom kontekstu Komisija precjenjuje težinu koju je Opći sud dao identitetu potpisnika dopisa iz 2003. Naime, oni su samo jedna od indicija.

41 Odgovor iz 2007. također nema vrijednost koju mu daje Komisija jer ne može vjerodostojno potvrditi dopis iz 2003. i jer ne počiva na stvarnom ispitivanju podataka u predmetu.

42 Nadalje, iako Combaro priznaje da pomoćnik direktora latvijskih carinskih tijela nije potpisao sporne potvrde, nego jedino dopise iz 2003., on ističe da potpisnik tih potvrda nije poznat i da je bio podređen tom pomoćniku direktora. Osim toga, preslike spornih potvrda bile su priložene dopisima iz 2003., što znači da te potvrde i te dopise treba smatrati cjelinom.

43 Drugo iskrivljavanje koje ističe Komisija također se ne može prihvatiti.

Ocjena Suda

44 Uvodno valja podsjetiti na to da je članak 239. Carinskog zakonika, zajedno s člankom 905. Provedbene uredbe, opća odredba o pravičnosti koja obuhvaća izvanrednu situaciju u kojoj se nalazi deklarant u odnosu na druge operatore koji obavljaju istu djelatnost (vidjeti u tom smislu presude od 17. veljače 2011., Bolton Alimentari, C-494/09, EU:C:2011:87, t. 54. i od 22. ožujka 2012., Portugal/Transnáutica, C-506/09 P, EU:C:2012:156, t. 65.).

45 Ta opća odredba o pravičnosti podrazumijeva otpust uvoznih carina ako su ispunjena dva uvjeta, tj. postojanje posebne situacije i nepostojanje očitog nemara ili prijevare na strani carinskog obveznika (vidjeti u tom smislu presudu od 25. srpnja 2008., C. A. S./Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, t. 86.).

46 U pobijanoj presudi Opći sud je zaključio, nakon ispitivanja prvog dijela jedinog tužbenog razloga koji je istaknuo Combaro, da je Komisija u spornoj odluci pogrešno smatrala da se to društvo ne nalazi u posebnoj situaciji u smislu članka 239. Carinskog zakonika.

47 Iz točaka 90. i 91. te presude proizlazi da se taj zaključak temelji na ocjeni, s jedne strane, da je Komisija pogrešno ocijenila da ima dovoljno informacija koje joj omogućuju ocjenu situacije i, s druge strane, da ta institucija nije poduzela konkretne mjere koje mora poduzeti na temelju svoje zadaće praćenja i nadzora pravilne primjene Sporazuma o pridruživanju.

48 Općі sud je tako smatrao, konkretno u točkama 77. i 85. te presude, da je Komisija morala više pojasniti činjenice slučaja i da se, da je ta institucija u potpunosti primijenila svoje ovlasti, vjerodostojnost ili nevjerodostojnost spornih potvrda mogla utvrditi s više sigurnosti.

49 U tom smislu Općі sud je u točkama 87. i 88. te presude presudio da se Komisija ne može valjano zadovoljiti odgovorima koje su dala latvijska carinska tijela u okviru naknadnog nadzora kako bi odlučila o situaciji društva Combaro i da je morala upotrijebiti svoje ovlasti unatoč tim odgovorima.

50 Valja navesti da, kao što to ističe Komisija, iz ustaljene sudske prakse Suda spomenute u točki 86. pobijane presude proizlazi da sustav administrativne suradnje koji je uveden protokolom kojim se propisuju, u dodatku sporazumu sklopljenom između Unije i treće zemlje, pravila o podrijetlu proizvoda počiva na uzajamnom povjerenju između tijela država članica uvoznica i tijela država izvoznica (vidjeti u tom smislu presude od 15. prosinca 2011., Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, t. 28. i od 24. listopada 2013., Sandler, C-175/12, EU:C:2013:681, t. 49.).

51 Sud je iz toga zaključio, što se konkretno tiče naknadnog nadzora potvrda EUR.1 koje je izdala država izvoznica, da se zaključci i ocjene koje su zakonito usvojila tijela te države u načelu nameću tijelima države članice uvoznice (vidjeti u tom smislu presude od 25. veljače 2010., Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, t. 62. i 63. i od 15. prosinca 2011., Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, t. 29.).

52 Ta su načela u cijelosti relevantna u pogledu primjene Sporazuma o pridruživanju jer iz članaka 17. i 32. Protokola br. 3 proizlazi da je na tijelima države izvoznice da izdaju potvrde EUR.1, da u tu svrhu nadziru podrijetlo dotične robe i da prema potrebi zauzimaju stajalište o vjerodostojnosti tih potvrda.

53 Nadalje, ta se načela trebaju *mutatis mutandis* prenijeti na odnose između Komisije i carinskih tijela države izvoznice kad se ta institucija izjašnjava o vjerodostojnosti potvrda o prometu robe, kako bi se ocijenilo postojanje posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika.

54 Naime, u tom posebnom slučaju Komisija treba, kako bi odlučila o povratu ili otpisu uvoznih carina, ispitati, umjesto carinskih tijela države članice uvoznice, uvjete uvoza određene robe i primjenu relevantnih carinskih pravila, a osobito onih o vjerodostojnosti potvrda o prometu robe (vidjeti u tom smislu presudu od 25. srpnja 2008., C. A. S./Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, t. 90.).

55 U tom kontekstu glavni razlozi za koje je u sudskoj praksi Suda navedeno da opravdavaju mehanizam upravne suradnje temeljene na povjerenju u rezultate naknadnih nadzora koje su provela tijela države uvoza, tj. činjenica da su ona u najboljem položaju provoditi taj nadzor, okolnost da takav sustav ima prednost da dovodi do sigurnih i ujednačenih rezultata i potreba jamčenja uzajamnog priznavanja odluka tijela Unije (vidjeti u tom smislu presude od 12. srpnja 1984., Les Rapides Savoyards i dr., 218/83, EU:C:1984:275, t. 26. i 27. i od 17. srpnja 1997., Pascoal & Filhos, C-97/95, EU:C:1997:370, t. 32.) znače da se zaključci do kojih su došla tijela države izvoznice u načelu nameću Komisiji kad ona ocjenjuje postojanje posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika.

56 S obzirom na prethodno navedeno, Komisija može osnovano tvrditi da je u načelu bila obvezna temeljiti svoju odluku na zaključcima i ocjenama koje su latvijska carinska tijela zakonito usvojila u okviru naknadnog nadzora predviđenog Sporazumom o pridruživanju, kako bi odlučila o vjerodostojnosti spornih potvrda.

57 Doduše, tako dano povjerenje tim tijelima ne znači da Komisija ni u kojem slučaju ne može biti pozvana provesti istrage radi ocjene vjerodostojnosti tih potvrda.

58 Tako je u presudi od 25. srpnja 2008., C. A. S./Komisija (C-204/07 P, EU:C:2008:446), na koju je Opći sud uputio u točkama 70. do 74. pobijane presude, Sud presudio da je Komisija morala poduzeti konkretne mjere kako bi provjerila vjerodostojnost potvrda o prometu robe i da propust u tom smislu može biti posebna situacija.

59 Međutim, u predmetu koji je doveo do te presude obveza provođenja detaljnih istraga o tim potvrdama, u okviru Komisijine opće zadaće praćenja i nadzora primjene Sporazuma o pridruživanju, bila je opravdana vrlo posebnim okolnostima koje su se odnosile na to da su carinska tijela države izvoznice dala ocjene o tim potvrdama koje su bile zahvaćene dvosmislenostima i nedosljednostima (vidjeti u tom smislu presudu od 25. srpnja 2008., C. A. S./Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, t. 111.).

60 U tim okolnostima, unatoč povjerenju koje je u načelu trebalo dati tim tijelima, Komisija u tom predmetu o zahtjevu koji joj je bio podnesen nije mogla odlučiti samo na temelju odgovora koje su pružila ta tijela.

61 Nasuprot tomu, u ovom predmetu pobijana presuda ne sadržava ništa što bi pokazivalo da je Opći sud utvrdio da odgovori koje su pružila latvijska carinska tijela imaju dvosmislenosti ili nedosljednosti. Naprotiv, iz točke 87. pobijane presude proizlazi da je Opći sud smatrao da je na Komisiji da odstupi od zaključaka do kojih su došla ta tijela.

62 Kako bi opravdao takvo rješenje, Opći sud se temeljio na sažetosti utvrđenja tih tijela i na činjenici da potvrda utvrđenja u 2007. nije proizlazila iz stvarnog preispitivanja spisa, nego također na nizu činjenica predstavljenih kao indicije o mogućoj uključenosti tih tijela u izdavanju spornih potvrda.

63 Točnije, Opći sud je u točki 75. pobijane presude utvrdio sljedeće:

– naknadni nadzor spornih potvrda pokrenut je kao posljedica OLAF-ove istrage u vezi s uvozom lanenih tkanina u Dansku;

– OLAF-ovo izvješće navodi vrlo kratak tranzit lanenih tkanina u latvijskom carinskom skladištu kako bi se prikrilo podrijetlo odnosne robe;

– vještačenja koja su provedena nad otiscima pečata i potpisima na spornim potvrdama korištenima za uvoz u Dansku, nakon OLAF-ovog izvješća, dokazuju da se vjerojatno radi o autentičnim otiscima pečata i potpisima;

– otisci pečata koji se nalaze na potvrdama vrlo su slični otiscima pečata koje su koristila latvijska carinska tijela;

– zamjenik direktora latvijskih carinskih tijela, R., koji je potpisao sporne potvrde i dopise u okviru naknadnog nadzora, osuđen je zbog nezakonitih postupanja u okviru dužnosti;

– latvijska carinska tijela nisu bila u mogućnosti dostaviti izvorne otiske pečata koje su koristile predmetne carinarnice, odnosno carinarnice Jelgava [(Latvija)] i Bauska [(Latvija)];

– Komisijina izvješća ističu korupcijsku klimu, osobito u latvijskim carinskim tijelima;

– uvoz lanenih tkanina podrijetlom iz Latvije se povećao i prelazi proizvodne kapacitete te države.

64 Međutim, bez potrebe utvrđivanja mogu li određene okolnosti opravdati da Komisija odstupi od nedvosmislenih ocjena carinskih tijela države izvoznice, valja utvrditi da razmatranja Općeg suda u svakom slučaju ne opravdavaju zaključak do kojeg je došao i ne utemeljuju odbijanje Komisijina argumenta da se ona nužno morala držati rezultata naknadnog nadzora spornih potvrda koji su provela latvijska carinska tijela.

65 Stoga valja navesti, kao prvo, da utvrđenje Općeg suda da latvijska carinska tijela nisu mogla pružiti izvorne otiske pečata carinskih ureda u Jelgavi i Bauski ne može dovesti u pitanje povjerenje koje se mora dati tim tijelima.

66 Naime, kao što to ističe Komisija u svojoj žalbi, iako je Republika Latvija pravodobno dostavila primjerke otiska pečata koji se koriste u njezinim carinskim uredima, nijedna odredba Sporazuma o pridruživanju nije obvezivala latvijska carinska tijela da nakon toga sačuvaju vjerodostojne otiske pečata, što je Opći sud uostalom istaknuo u točki 80. pobijane presude, ili da sačuvaju pečate koji omogućuju izradu tih otisaka jednom kad se oni više ne koriste.

67 Kao drugo, okolnost da je pomoćnik direktora latvijskih carinskih tijela bio osuđen zbog nezakonitog postupanja u okviru svojih funkcija i da Komisijina izvješća pokazuju korupcijsku klimu u tim tijelima u ovom slučaju nije odlučujuća.

68 S jedne strane, kao što to usto priznaje Combaro, Komisija pravilno ističe da iz jednostavne usporedbe dopisa iz 2003. i spornih potvrda, koji se svi nalaze u Prilogu B-4 odgovora na tužbu koji je Komisija podnijela u prvom stupnju, očito proizlazi da se potpisi na tim različitim dokumentima u velikoj mjeri razlikuju.

69 Opći sud stoga je iskrivio dokazne elemente koji su mu podneseni ocijenivši da se osoba R. može smatrati potpisnikom i tih dopisa i tih potvrda.

70 S druge strane, pod pretpostavkom da osuda potpisnika tih dopisa i opća korupcijska klima koju su istaknula Komisijina izvješća tijekom razdoblja u kojem je obavljen sporni uvoz, tj. od 1999. do 2002., mogu biti relevantni za ocjenu vrijednosti koju treba dati stajalištu koje su u 2003. usvojila latvijska carinska tijela, valja utvrditi da ti elementi ne mogu biti odlučujući u ovom slučaju.

71 Naime, iz točaka 16. i 88. pobijane presude proizlazi da su ta tijela potvrdila da se sporne potvrde trebaju smatrati nevaljanima, i to u odgovoru iz 2007., koji nije potpisala osoba R. i koji je poslan u vrijeme u koje se nije tvrdilo niti je *a fortiori* dokazano da su ta tijela suočena s ozbiljnim problemom korupcije i u koje je usto Republika Latvija već bila članica Unije.

72 Okolnost da dopisi iz 2003. sadržavaju samo sažete tvrdnje i da nije dokazano da je potvrda u 2007. bila rezultat novih provjera stajalištima koja su usvojila ta tijela ne može uskratiti njihovu vrijednost jer Sporazum o pridruživanju u tom smislu ne predviđa nikakvu posebnu formalnost i jer iz sudske prakse Suda proizlazi da su carinska tijela Unije vezana rezultatima naknadnog nadzora, čak i ako su oni priopćeni bez ikakva obrazloženja ili u obliku potpisa na zapisnik koji je sastavio OLAF nakon istrage (vidjeti u tom smislu presude od 17. srpnja 1997., Pascoal & Filhos, C-97/95, EU:C:1997:370, t. 30. do 33. i od 15. prosinca 2011., Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, t. 40.).

73 U tom kontekstu Komisija može osnovano tvrditi da druge indicije nabrojene u točki 75. pobijane presude nisu dovoljne za opravdanje zaključka do kojeg je Opći sud došao u točki 87. te presude, tj. da je na Komisiji bilo da upotrijebi svoje ovlasti unatoč odgovorima koje su pružila latvijska carinska tijela.

74 Stoga, okolnost da je naknadni nadzor spornih potvrda pokrenut nakon OLAF-ove istrage, koja je vođena u pogledu drugih potvrda o prometu robe predočenih prilikom uvoza u državu članicu i koja je dovela do sumnje u uključenost određenih službenika latvijskih carinskih tijela u prijevarne radnje,

zbog kako načina na koji su te radnje provedene tako i obilježja tih potvrda, ne može općenito uskratiti svaku vrijednost tim provjerama koje su ta tijela provela o tim potvrdama, uz potpunu neprimjenu mehanizma upravne suradnje predviđenog Protokolom br. 3.

75 Također, iako je povećanje uvoza lanenih tkanina podrijetlom iz Latvije preko kapaciteta proizvodnje te države moglo dokazati postojanje određenih prijevarnih radnji, ono nije omogućavalo dokazivanje ni izravne i opće uključenosti latvijskih carinskih tijela u te radnje ni, *a fortioiri*, njihovu uključenost u izdavanje spornih potvrda.

76 Nadalje, povjerenje u carinska tijela države izvoznice ne može se dovesti u pitanje na temelju ocjene jednog elementa spornih potvrda, poput pečata otisnutih na njima, bez obvezivanja Komisije da nadzor tih tijela sustavno zamijeni svojim, u pogledu vjerodostojnosti potvrda o prometu robe, i da tako zanemari načela iz točaka 50. do 56. ove presude.

77 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da je Opći sud pogrešno pravno kvalificirao činjenice u pogledu postojanja posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika, smatrajući, zbog razloga navedenih u točki 62. ove presude, da se Komisija nije mogla temeljiti na jasnim odgovorima koje su pružila latvijska carinska tijela radi ocjene vjerodostojnosti spornih potvrda i da je ta institucija, naprotiv, morala upotrijebiti svoje ovlasti u tu svrhu, unatoč tim odgovorima.

78 Prema tome, Opći sud u točkama 90. i 91. pobijane presude nije mogao valjano utvrditi da je Komisija pogrešno ocijenila da ima dovoljno informacija koje joj omogućuju ocjenu situacije i da ta institucija nije poduzela konkretne mjere koje mora poduzeti na temelju svoje zadaće praćenja i nadzora pravilne primjene Sporazuma o pridruživanju. Iz toga slijedi da zaključke koje je iz toga izveo Opći sud u pogledu osnovanosti prvog dijela jedinog tužbenog razloga društva Combaro, koji su nužan temelj izreke pobijane presude, treba odbiti.

79 Posljedično, budući da prvi i drugi žalbeni razlog treba prihvatiti, pobijanu presudu valja ukinuti bez potrebe ispitivanja drugih Komisijinih žalbenih razloga.

Prvostupanjski postupak

80 U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije, potonji, u slučaju ukidanja odluke Općeg suda, može sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta.

81 To je tako u ovom predmetu. Prema tome, valja ispitati tužbu za poništenje sporne odluke koju je podnijelo društvo Combaro.

82 Prvi dio jedinog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi uvjeta postojanja posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika, podijeljen je na nekoliko argumenata, koji se odnose na različite navodne povrede, koje se pripisuju latvijskim carinskim tijelima, Komisiji ili njemačkim carinskim tijelima.

83 Uvodno valja utvrditi da, iako se Combaro radi dokazivanja tih različitih povreda poziva na utvrđenja do kojih je prema njegovu mišljenju došao nacionalni sud, iz sudske prakse Suda proizlazi da, kad se Komisija izjašnjava o posebnom slučaju u okviru članka 239. Carinskog zakonika, ona ne može biti vezana odlukom koju je prije toga donio takav sud (vidjeti u tom smislu presudu od 20. studenoga 2008., Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, t. 69.), *a fortiori* kad takva odluka ima za cilj samo utvrditi moraju li carinska tijela države članice uvoznice priopćiti određeni slučaj Komisiji kako bi se ona eventualno izjasnila o primjeni te odredbe.

84 Iz teksta dopisa od 7. travnja i 7. svibnja 2003., koje su latvijska carinska tijela poslala u okviru naknadnog nadzora spornih potvrda, kao i iz teksta odgovora iz 2007. kojim se potvrđuju rezultati tog nadzora, proizlazi da su ta tijela više puta tvrdila, bez dvosmislenosti i nedosljednosti, da ona nisu izdala te potvrde, što znači da ih ta tijela nisu smatrala vjerodostojnima.

85 Argument društva Combaro da se rezultati tog naknadnog nadzora spornih potvrda ne smiju prihvatiti jer sadržavaju dvosmislenosti i nedosljednosti usporedive s onima u presudi od 25. srpnja 2008., C. A. S./Komisija (C-204/07 P, EU:C:2008:446) ne može se stoga prihvatiti.

86 Nadalje, iz točaka 50. do 77. ove presude proizlazi da se u tim okolnostima argumenti društva Combaro za dokazivanje da je na Komisiji bilo da pokrene istrage o vjerodostojnosti tih potvrda, unatoč utvrđenjima latvijskih carinskih tijela, i da je tim propustom ona povrijedila svoje obveze moraju nužno odbiti. Iz toga slijedi da Combaro nije dokazao da Komisija u spornoj odluci nije mogla valjano smatrati da te potvrde nisu bile vjerodostojne.

87 Posljedično, argument društva Combaro o navodnim povredama latvijskih carinskih tijela također se treba odbiti jer počiva na ideji da su zbog korupcije svojih službenika i nedostatka u svojoj organizaciji ta tijela zapravo pogrešno izdala sporne potvrde i zbog toga spriječila dokazivanje njihove vjerodostojnosti.

88 Također, argument društva Combaro koji se temelji na navodnim propustima njemačkih carinskih tijela ne može se prihvatiti jer se ti propusti odnose na činjenicu da su ta tijela pogrešno i bez dovoljne provjere utvrdila nevjerodostojnost tih potvrda.

89 Naposljetku, argumenti kojima je za cilj dokazati da je Komisija povrijedila svoje obveze jer se nije borila dovoljno protiv korupcije latvijskih carinskih tijela i jer nije objavila mišljenje kojim se upozoravaju uvoznici na postojeću situaciju u Latviji u to vrijeme moraju se u svakom slučaju odbiti kao bespredmetni jer nemaju veze s okolnostima u kojima je Combaro obavio uvoz o kojem je riječ u spornoj odluci. Naime, ti bi se argumenti mogli smatrati relevantnima samo ako bi se smatralo da su sporne potvrde izdala ta tijela, što upravo nije bilo dokazano.

90 Iz prethodno navedenoga proizlazi da Combaro nije dokazao da je Komisija u spornoj odluci pogrešno zaključila da postojanje posebne situacije u smislu članka 239. Carinskog zakonika nije bilo dokazano i, prema tome, da prvi dio jedinog tužbenog razloga društva Combaro treba odbiti.

91 Budući da je posebna situacija uvjet *sine qua non* za pravo na povrat ili otpis uvoznih carina, drugi dio jedinog tužbenog razloga društva Combaro, koji se temelji na nepostojanju njegova očitog nemara, treba smatrati bespredmetnim (vidjeti u tom smislu rješenje od 10. lipnja 2010., Thomson Sales Europe/Komisija, C-498/09 P, neobjavljeno, EU:C:2010:338, t. 97.).

92 Posljedično, tužbu društva Combaro za poništenje sporne odluke treba odbiti.

Troškovi

93 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima.

94 U skladu s člankom 138. stavkom 1. tog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

95 Budući da Combaro nije uspio u postupku te s obzirom na to da je Komisija to zatražila, valja mu naložiti da snosi troškove.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Ukida se presuda Općeg suda Europske unije od 19. srpnja 2017., Combaro/Komisija (T-752/14, EU:T:2017:529).**

2. **Odbija se tužba društva Combaro SA.**

3. **Društvo Combaro SA snosi vlastite troškove kao i troškove Europske komisije.**

Potpisi